

Білостоцька О. В.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Тенденції модернізації системи вищої освіти України, орієнтація на європейські рекомендації передбачають оптимізацію професійної підготовки педагогів у контексті підвищення рівня їх професійної компетентності, яка є інтегруючою здатністю особистості й вбирає в себе результати навчання, виховання та розвитку: знання, вміння, навички, особистісні якості, що є передумовою ефективності професійної діяльності у відповідності з сучасними вимогами та ціннісними орієнтаціями.

Проблему формування професійної компетентності майбутнього учителя музичного мистецтва досліджували О. Боблієнко, Ван Юе, Л. Гаврилова, О. Горбенко, О. Єременко, М. Михаська, О. Козіна, Д. Куєва, Л. Пастушенко, І. Полубоярина, Т. Руденька, Р. Савченко, С. Світайло, Цзян Хепін, Ши Цзюнь-Бо, Н. Юдзіонюк [1; 3; 5; 6].

У педагогічній науці немає чіткого концептуального визначення й усвідомлення специфіки та сутності професійної компетентності викладача музичного мистецтва, її відмінності від професійної компетентності вчителя музики. Окремі аспекти професійної підготовки магістрів музичного мистецтва на основі компетентнісного підходу досліджують Л. Беземчук, Т. Бодрова, О. Єременко, В. Лісовий, Л. Пастушенко, Г. Степанова [4]. Аналіз різних підходів до визначення сутності поняття професійної компетентності майбутнього викладача музичного мистецтва дозволяє виявити загальні тенденції трактування цього специфічного педагогічного феномену, який визначається дослідницьким спрямуванням магістерської підготовки, особливостями мистецько-педагогічної діяльності, наявністю художньо-творчих та виконавських форм практичної роботи та специфічними методами музичного навчання.

Поняття «професійна компетентність» розглядається ученими у вузькому та широкому значеннях. У вузькому сенсі дефініція визначається як сукупність професійно значущих якостей особистості; сукупність професійних знань, умінь та способів виконання професійної діяльності. У широкому значенні окреслене поняття обгрунтовано як багатокомпонентне явище, яке передбачає оволодіння

повним спектром професійних і позапрофесійних компетенцій, необхідних для оптимального здійснення діяльності.

Аналіз різних підходів до визначення сутності поняття професійної компетентності майбутнього викладача музичного мистецтва дозволяє виявити загальні тенденції трактування цього специфічного педагогічного феномену, який визначається дослідницьким спрямуванням магістерської підготовки, особливостями мистецько-педагогічної діяльності, наявністю художньо-творчих та виконавських форм практичної роботи та специфічними методами музичного навчання, як складного багатокомпонентного утворення, яке ґрунтується на здатності до мистецько-педагогічної діяльності на основі комплексу фахових знань, умінь, здібностей, психолого-педагогічного та виконавського досвіду, які забезпечують певний результат.

Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх викладачів в умовах магістратури на основі компетентнісного підходу обґрунтовують такі дослідники, як: А. Балюк, Н. Батечко, С. Вітвицька, О. Гура, І. Драч, О. Ємчик, І. Княжева, І. Козинець, О. Ковальчук, В. Кравченко, О. Макаренко, О. Момот, Ю. Сечук, Л. Султанова, С. Яшук.

Найбільш ґрунтовним, на нашу думку, є дослідження О. Гури, у якому феномен психолого-педагогічної компетентності викладача ВНЗ представлений, з одного боку, змістовими характеристиками: діяльнісними (професійні знання, вміння, навички) та особистісними (властивості, здібності й якості) компонентами, з другого – механізмами і процесами їх узагальнення та прояву [2].

Аналіз наукових джерел, урахування особливостей музично-педагогічної діяльності, специфіки підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури дозволили визначити сутність поняття «професійна компетентність майбутнього викладача музичного мистецтва», яке ми розуміємо як інтегративну особистісно-професійну якість, що передбачає здатність магістранта до ефективної музично-педагогічної, науково-дослідної, виконавської, організаційно-управлінської, культурно-просвітницької та мистецтвознавчої діяльності в умовах динамічних змін, яка відображає результат його професійної підготовки, рівень сформованості якостей та здібностей особистості, ціннісних і мотиваційних установок, знань, умінь, навичок та досвіду діяльності у вищій школі.

У сучасній науковій літературі відсутній єдиний погляд на структуру професійної компетентності майбутнього викладача музичного мистецтва.

У структурі професійної компетентності майбутнього учителя музичного мистецтва вітчизняні учені виділяють наступні компоненти: когнітивний, практично-творчий та ціннісно-орієнтаційний (М. Михаська); мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний і діяльнісно-креативний (Л. Пастушенко); мотиваційно-ціннісний, когнітивно-операційний та

креативно-рефлексивний (Н. Юдзіонок); ціннісно-мотиваційний, методично-когнітивний, особистісно-діяльнісний, регулятивно-рефлексивний (Ван Юе); соціально-перцептивний, мотиваційно-емоційний, когнітивний, організаційно-діяльнісний компонент, рефлексивно-оцінний (Т. Руденька); когнітивний, професійно-виконавський, креативний, емоційно-рефлексивний (О. Боблієнко) [1; 3-6].

Узагальнення поглядів учених дало змогу обґрунтувати структуру професійної компетентності магістра музичного мистецтва, що представлена мотиваційно-ціннісним, когнітивним, діяльнісним, регулятивно-рефлексивним компонентами.

Мотиваційно-ціннісний компонент є системоутворювальним, оскільки є провідною умовою професійного самовдосконалення магістранта, характеризується системою цінностей, потреб, мотивів, особистісних смислів, смаків, ідеалів, і соціальних установок майбутнього викладача.

Когнітивний компонент включає методологічні знання – знання підходів, принципів, закономірностей розвитку, навчання і виховання студентів мистецьких спеціальностей; теоретичні, технологічні, психолого-педагогічна, методичні, музикознавчі знання, що є основою адаптації в професійному середовищі, орієнтиром в педагогічних ситуаціях, підґрунтям для педагогічного та музично-виконавського саморозвитку; знання інформаційних, у тому числі музично-комп'ютерних технологій, професійне педагогічне мислення, що характеризується такими ознаками, як: креативність, гнучкість, критичність, системність, мобільність, оперативність.

Діяльнісний компонент є сукупністю фахових умінь і навичок музично-освітньої, професійно-педагогічної, музично-виконавської, мистецтвознавчої, культурно-просвітницької та дослідницької діяльності на основі розвинених здібностей і якостей особистості магістранта мистецького напрямку. Серед професійних умінь майбутнього викладача музичного мистецтва виокремлюють: гностичні, організаційні, діагностичні, дослідницькі, проектні, конструктивні, управлінські, інформаційні, організаторські, комунікативні, рефлексивні, дослідницькі, виховні та музично-педагогічні (диригентсько-хорові, вокальні, інструментально-виконавські, інтерпретаційні, артистичні).

Регулятивно-рефлексивний компонент характеризує здатність магістрантів до осмислення, самоаналізу, самооцінки та корекції власної професійно-педагогічної та музично-виконавської діяльності. Рефлексивний компонент є регулятором особистісних та професійних досягнень, пошуку особистісних змістів у професійній комунікації та інтерпретації творів музичного мистецтва.

Література:

1. Боблієнко О.П. Формування поліхудожньої компетентності майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки: дис....канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2013. 258 с.
2. Гура О.І. Теоретико-методологічні основи формування психолого-педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу в умовах магістратури: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2008. 38 с.
3. Михаська М.А. Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2007. 22 с.
4. Пастушенко Л.А. Педагогічна технологія розвитку професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у вищих мистецьких навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Рівне, 2017. 253 с.
5. Руденька Т.М. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей засобами арт-педагогіки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2017. 237 с.
6. Юдзієнок Н. М. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в музично-інтерпретаційній діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2011. 21 с.

Глуханіч О. М.,

здобувач

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв,

викладач-методист

Комунальний заклад вищої освіти

«Ужгородський інститут культури і мистецтв»

Закарпатської обласної ради,

голова циклової комісії музичного мистецтва

м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО ЗАКАРПАТТЯ ПОЧАТКУ ХХ СТ. ЯК ПОЛІКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Закарпаття здавна має свою багату поліетнічну культуру, відзначається глибокими фольклорними традиціями, славиться співочими талантами та численними мистецькими колективами. Особливість музичної культури Закарпаття полягає в його географічному розташуванні та сусідстві з іншими етнічними культурами. Взаємовплив народних музичних традицій привів до